

DE NORD A SUD

La guerra aèria a Catalunya

Entre els llibres d'aquest Sant Jordi, un que ens parla de la guerra que es lliurà als cels de Catalunya durant la guerra civil: *La guerra aèria a Catalunya (1936-1939)*, de David Gesalí i David Iñíguez, publicat per Rafael Dalmau Editor; un imponent treball d'investigació, de gairebé sis-centes pàgines, amb nombroses fotografies rescatades d'arxius públics i personals.

Entre les nombroses referències, les que informen dels combats aèris de la batalla de l'Ebre, amb l'aeròdrom de la Sénia, els bombardejos sobre Tortosa, Amposta, Corbera, Flix o el Perelló, els refugis subterranis, la impotència de les poblacions civils i les fileres de fugitius cap al nord, on l'aviació franquista, amb el suport d'alemanys i italians, no va tindre pietat –amb la guerra ja guanyada– per una massa humana desprotegida.

Tot això és el que, generalment, coneixem de la tràgica situació que van viure els nostres pares i avis. L'interès d'aquest volum és que posa noms i rostres, espais i moments a l'esforç gegantí que va haver de fer aquella generació de catalans i republicans per combatre la superioritat de la màquina de guerra aèria que Hitler i Mussolini van posar al servei de Franco.

Xavier Garcia

Escriptor

I aquell esforç es va fer amb dignitat i amb un innat sentit de justícia, com remarca al pròleg de l'obra que comentem Francesc X. Hernández Cardona, membre, amb els autors, del grup de recerca de Didàctica del Patrimoni de la Universitat de Barcelona, que, anys enrera, ja van donar-nos un complet treball sobre la batalla de l'Ebre, que comptà amb la col·laboració d'Edmon Castell, de l'Aldea.

Ara, commemorem el 75è aniversari d'aquells bombardeigs, i aquests dies hem recordat els que van afectar Barcelona, el març del 1938, i els de Tortosa, l'abril, narrats per Hemingway, dels quals aquest setmanari en féu àmplia referència la setmana passada.

Les joves generacions d'estudiosos –entre les quals, aquí, les que han mogut gent com Sánchez Cervelló i Pere Clua, a través del Comebe i de la URV, a Tarragona– han fet memòria d'aquells fets i han honorat tants que hi deixaren

la pell, no amb l'objectiu morbós de remenar més en les profundes ferides que deixaren, sinó amb la voluntat de donar sentit històric a una època que marcà totalment el que avui mateix estem vivint. És a dir, per treure lliçons i conseqüències del fracàs de l'acció política que va dur, una altra vegada, a la guerra per imposar brutalment el domini sobre els pobles lliures.

Aquest era un llibre necessari que calia publicar perquè hi podem veure, en aquelles circumstàncies extremes, els diferents casos en què es desenvolupa el caràcter humà: la solidaritat i la supervivència, el coratge i la por, la generositat i l'egoisme, els ideals i els interessos, la veritat i les excuses. Un projecte polític –el de la República– va quedar vençut per les armes, però no per la força de la raó i de l'esperit humans, que van veure's, de nou, exiliats del sòl hispànic durant moltes dècades.

En aquest volum, se'ns recorda com el cel de Catalunya –a més de la seua terra i el mar– va esdevenir camp de batalla en una guerra no volguda per la nostra gent i com d'aquest cel, en comptes d'aigua per als camps, van caure tots els enginyers militars possibles per fer-nos la vida impossible durant molts anys.